LANTI SA PAI

DOOR

W. R. MENKMAN

Iedere waarheid wordt een gemeenplaats, wanneer zij maar vaak genoeg wordt herhaald, en in iedere gemeenplaats schuilt wel een kern van waarheid.

Maar er komt altijd een oogenblik dat het van belang is om de puntjes op de i's te zetten, nauwkeurig te onderscheiden en critisch te oordeelen.

Met betrekking tot Suriname is dit zelfs een plicht, waar de publieke opinie in Nederland ten aanzien van dit gewest maar al te veel wordt beheerscht door vooroordeelen, gangbare opvattingen en aan boord van de mailbooten gedebiteerde aardigheden.

De legende van het „Lanti sa pai” is er een die kwaad doet en Suriname heeft vooral thans behoefte aan een billijke en zuivere beoordeeling, nu de neiging aanwezig schijnt om in het beleid ten opzichte van dit gewest een nieuwe richting te kiezen. De vertroebelende invloed van overleveringen kan de oriëntering slechts belemmeren.

Het zou te betreuren zijn wanneer de gevleugelde uitdrukking in kwestie — of is het misschien nooit iets anders geweest dan een geestigheid, zooals er in het Neger Engelsch zoovele voorkomen? — in een mate ongeevenredigd aan hare beteekenis steun zou verleen en aan een opvatting, welke in haar algemeenheid even onjuist als verderfelijik is. De opvatting n.l. als zou men in Suriname maar parasiteeren op de Moederlandsche schatkist, in plaats van de toring naar de nering te zetten en zelf de hand aan de ploeg te slaan.

Ten einde deze materie in het juiste licht te plaatsen moet het in de eerste plaats nuttig worden geacht naast

elkander te stellen wat er in zake sociale verzorging in den ruimsten zin in Nederland zelf wordt gedaan en hoe het daarmee gesteld is in Suriname; en het kan geen kwaad in die vergelijking ook Curaçao te betrekken, dat vrijwel in dezelfde positie verkeert, wat aangaat de verhouding tot het Moederland.

Onderwijs ¹⁾. Het zuiver bedrag der uitgaven voor openbaar en bijzonder onderwijs (lager, middelbaar en hooger) komende ten laste van openbare kassen bedroeg in Nederland voor het jaar 1923 f 203.512.000.— (exclusief militair onderwijs, gevangenisscholen en bewaarscholen) of f 28.— (ruim) per hoofd der bevolking; het lager onderwijs alleen kostte bijna f 22.— p. h. d. b.

Gaat men de Surinaamsche begrooting na voor 1927 dan vindt men daarin voor de afdeeling Onderwijs uitgetrokken f 1.114.701.— (met inbegrip der kosten van het bewaarschool-onderwijs en der uitkeeringen aan opvoedingsgestichten etc.) terwijl de inkomsten aan schoolgelden en examen-gelden geraamd waren op f 38130.—; zuivere kosten derhalve iets meer dan één miljoen gulden, of iets meer dan zeven gulden per hoofd der bevolking.

De onderwijs-begrooting voor Curaçao over hetzelfde dienstjaar geeft een bedrag van f 473.109.— en de opbrengst der schoolgelden werd geraamd op f 19000.—; zuivere kosten derhalve ruim vier honderd vijftig duizend gulden, of ongeveer acht gulden per hoofd der bevolking.

Geheel zuiver is de vergelijking niet, immers in de Nederlandsche cijfers zijn begrepen die betreffende pensioenen, welke in de Westindische begrootingen afzonderlijk worden opgenomen en niet gespecificeerd naar de dienstvakken, terwijl sommige kosten, in deze begrootingen ressorteerende onder Onderwijs, in Nederland niet tot dat dienstvak behooren.

Volksgezondheid. Het totaal der gewone Rijksuitgaven voor de volksgezondheid in Nederland (waarin begrepen

¹⁾ De Nederlandsche cijfers zijn verkregen uit de publicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1925-26.

de kosten voor opleiding van vroedvrouwen en die voor drankbestrijding) vinden wij voor 1925 aangegeven met 4.461.000 gld.

Telt men hierbij op de Provinciale uitgaven voor de volksgezondheid, 861.000 gld., en de gezamenlijke nadeelige saldi der Gemeentelijke gezondheidsdiensten, 5.153.000 gld., dan verkrijgt men een totaal van 10.475.000 gld., of f 1.43 p. h. d. b.

Dr. P. H. J. Lampe stelt in zijn artikel in de W. I. Gids van September—October 1926 de kosten der medische verzorging in Suriname op acht gulden p. h. d. b. en citeert daarbij een uitspraak van den vorigen Minister van Koloniën als zoude in geen enkel koloniaal gebied de Regeering een zoo ruim bedrag voor dit doel beschikbaar stellen als in Suriname.

Bij vergelijking met Nederlandsche cijfers evenwel dient bedacht te worden dat in West-Indië belangrijke uitgaven behandeld worden als gedaan ten behoeve van den Gezondheidsdienst die in het Moederland onder andere dienstvakken (in de eerste plaats de Armenzorg) ressorteeren, terwijl in de West uit de voor den Gezondheidsdienst toegestane gelden ook de kosten der geneeskundige verpleging worden bestreden van bepaalde categorieën van landsdienaren.

Voor Curaçao zijn voor 1927 de kosten van den Openbaren Gezondheidsdienst begroot op 264.421 gulden en de ontvangsten van deze tak van dienst geraamd op 17.500 gld; nadeelig saldo derhalve 246.921 gld., of f 4.35 p. h. d. b.

Volkshuisvesting. Het totaal der gewone Rijksuitgaven voor de volkshuisvesting in Nederland bedroeg in 1925 niet minder dan 11.575.000 gld., het totaal der nadeelige saldi op de Gemeente-begrotingen van dat jaar voor dezelfde tak van dienst 6.464.000 gld., tezamen 18.039.000 gld., of ruim f 2.46 p. h. d. b.

Noch op de Surinaamsche noch op de Curaçaosche begrotingen komen tot dusver posten voor de volkshuisvesting voor; de overheidszorg strekt zich in de West nog niet zoover uit.

Terloops zij opgemerkt dat Nederland in dit opzicht achterstaat bij de Vereenigde Staten; zie het rapport der „Homestead Commission” van Porto Rico betreffende de „workmen's settlement in San Juan (Barrio obrero)” voorkomende in het jaarverslag van den Gouverneur van het eiland.

Armenzorg. Voor 1925 vinden wij de Rijksuitgaven voor armenzorg (onderstand, kosten en subsidiën ten behoeve van armen, zieken enz. en krankzinnigenzorg) aangegeven met 2.596.000 gld., de Provinciale kosten voor krankzinnigen-verpleging met 3.529.000 gld., de Gemeentelijke uitgaven wegens ondersteuning van behoeftigen (46.885.000 gld.) en werkeloozen (6.601.000 gld.) met 53.486.000 gld., tezamen 59.611.000 gld., of *f* 8.15 p. h. d. b.

In de Surinaamsche begrooting voor 1927 werd uitgetrokken 117.347 gld. voor armenzorg, of ruim *f* 0.85 p. h. d. b., in de Curaçaosche begrooting voor hetzelfde jaar 22.900 gld., of ruim *f* 0.40 p. h. d. b.

Tucht- en opvoedingswezen. Voor deze tak van Overheidszorg (Voogdijraden, Rijksinrichtingen, subsidiën etc.) werden in de Staatsbegrooting voor 1927 uitgetrokken 5.042.000 gld. of *f* 0.67 p. h. d. b.

In Suriname worden de uitkeeringen aan opvoedingsgestichten beschouwd als onderwijs-uitgaven; in de begrooting voor 1927 is een bedrag van 2240 gld uitgetrokken voor den Voogdijraad en 9720 gld als uitkeering aan het Kinderhuis Saron, tezamen 11.960 gld., of nog geen *f* 0.09 p. h. d. b.

De Curaçaosche begrooting voor 1927 geeft 520 gld. voor de voogdijraden en 18.800 gld voor uitgaven ten behoeve van verwaarloosde kinderen, tezamen 19.320 gld., of nog geen *f* 0.34 p. h. d. b.

Arbeiderszorg. Voor deze tak van Staatsdienst (Arbeidersbescherming, Arbeidersverzekering, Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling) werden in de moederlandsche begrooting voor 1927 aangevraagd 54.957.000 gld. of *f* 7.30 p. h. d. b.; aangaande de gemeentelijke uitgaven voor arbeidsbeurzen etc. werden geen gegevens gevonden.

In Ned.-West-Indië bemoeit de Overheid zich met den arbeid, of althans met den vrijen arbeid, niet in zoodanige mate dat van arbeiderszorg gesproken kan worden; de bemoeienis van het Surinaamsche Gouvernement met immigratie en kolonisatie kan hier buiten beschouwing blijven.

In onze beide Westindische gebieden behoort het aanmonsteren van schepelingen en het contracteeren van arbeiders ten behoeve van bepaalde bedrijven tot de taak der Politie; de begrotingen geven geen afzonderlijke cijfers voor de uitgaven, wel voor de inkomsten.

Porto Rico, wel eens genoemd „the island of too many people”, zou als zoodanig als tegenhanger kunnen gelden van Suriname. Dat evenwel op dit Amerikaansch Westindische eiland het hoofd van een der departementen van algemeen bestuur den titel voert van Commissioner of Agriculture and Labor en er een Workmen's Relief Commission en een Mediation and Conciliation Commission werken heeft minder te maken met de dichtheid der bevolking dan wel met de Amerikaansche opvattingen betreffende den omvang der regeeringstaak, ook in tropische gewesten.

Eeredienst. Om de grens der sociale voorzieningen wat ruim te trekken moge ook de eeredienst in dit overzicht worden opgenomen; de kosten overigens, uit de openbare kassen bestreden, spelen in de West een belangrijker rol dan in Nederland.

Voor 1927 werd ten behoeve van de Eerediensten in Nederland uitgetrokken 2.542.000 gld., of f 0.33 p. h. d. b. in Suriname 110.000 gld., of f 0.80 p. h. d. b. en in Curaçao 80.577 gld., of f 1.42 p. h. d. b.

Waar uit de gegevens hierboven blijkt dat dezelfde uitgaven niet overal tot dezelfde takken van dienst worden geacht te behooren is slechts door recapitulatie een meer waardevol overzicht te verkrijgen; de totaalcijfers zijn zeker vergelijkenderwijze voor de West niet te gunstig, men bedenke o.a. dat voor Nederland slechts ge-

wone uitgaven zijn opgenomen en buitengewone buiten beschouwing zijn gelaten.

UITGAVEN PER HOOFD DER BEVOLKING

	Nederland	Suriname	Curaçao
Onderwijs	f 28.—	f 7.—	f 8. —
Volksgezondheid	1.43	8.—	4.35
Volkshuisvesting	2.46	—	—
Armenzorg	8.15	0.85	0.40
Tucht- en opvoedingswezen	0.67	0.09	0.34
Arbeiderszorg	7.30	—	—
Eeredienst	0.33	0.80	1.42
Totaal	f 48 34	f 16.74	f 14.51

Bij vergelijking met Nederland kan dus niet worden gezegd dat in Suriname, of in Ned. West-Indië in het algemeen, voor volksopvoeding en ontwikkeling, hulp aan behoeftigen, hygienische en sociale verzorging, voor al die overheids-bemoeienissen dus welke tot doel hebben de volkskracht te verhoogen, in overdreven mate uit de openbare kas wordt geput.

Toch houdt de reputatie van armlastigheid welke speciaal Suriname geniet — of waaronder dit gewest meer dan eenig ander gebukt gaat — in de eerste plaats verband met de uitgaven welke voor de hier bedoelde doeleinden vereischt worden. Het lijkt echter niet voor ernstige tegenspraak vatbaar dat „de taak waarvoor de historie Nederland heeft gesteld”, ook met betrekking tot de West, zoowel ligt op het sociale en cultureele gebied als op het economische en dat op eerstgenoemd terrein in veel sterkere mate dan op laatstgenoemd de Overheid opvoedster en voorgangster behoort te zijn, met de daaraan verbonden geldelijke gevolgen.

Waarmede allermintst gezegd wil zijn dat de ontwikkeling der natuurlijke hulpbronnen in de West geheel zou moeten worden overgelaten aan particulier initiatief en

„Lanti” daarbij lijdelijk toeschouwer zou moeten blijven, met de hand op de zak.

Het is waar, de ruim 48 gulden per hoofd der bevolking welke volgens het hierneven gegeven overzicht in Nederland worden uitgegeven worden in Nederland door de bevolking zelf opgebracht, buiten en behalve al hetgeen voor andere doeleinden noodig is, met inbegrip van de na-deelige sloten der Surinaamsche en Curaçaosche rekeningen.

Men kenne evenwel een niet te groote beteekenis toe aan administratieve indeelingen, maar stelle zich liever op het Grootnederlandsche standpunt, dat slechts ruimte laat voor de onderscheiding tusschen Europeesch en Overzeesch gebied van een en hetzelfde Rijk en niet voor die tusschen belasting-betalers en bedeeden.

Niemand vermag te berekenen voor welk deel de Moederlandsche bevolking tot het opbrengen der gelden, noodig om te voorzien in de kosten der gemeenschap, in staat wordt gesteld door de bijzondere positie waarin Nederland als Europeesch-Aziatisch-Amerikaansch rijk verkeert. De directe uitgaven voor het handhaven dier positie drukten op de Staatsbegroting voor 1927 (Hoofdstuk XI) met een bedrag van vijf en een half miljoen gulden, geen buitensporig hoog cijfer op een totaal van ruim 730 miljoen, terwijl als kosten van het Departement van Buitenland-sche Zaken bijna vier en een half miljoen werd uitgetrokken.

Maar vooral — en dit kan niet vaak genoeg worden herhaald — terwijl de vrije Nederlandsche volksgemeenschap zich gedurende zoovele eeuwen heeft kunnen ontwikkelen tot het tegenwoordige peil van welvaart en beschaving, waren Suriname en Curaçao tot 1863 gewesten waar een overwegend, respectievelijk een belangrijk deel der bevolking in slavernij leefde. Bij de emancipatie ging in Suriname ongeveer 60 % (in Curaçao echter slechts ongeveer een derde deel) der toenmalige bevolking van den toestand van slaven in dien van vrije mensen over; de elementen waarmede sindsdien de Surinaamsche bevolking van buitenaf numeriek is versterkt geworden brach-

ten van huis uit geen hogere economische, sociale of culturele volkskracht mede.

Ook thans nog staat men in de West tegenover een bevolking waarvan in het algemeen niet kan worden verwacht dat de drang naar veredeling, ontwikkeling en welvaart uit eigen boezem zal voortkomen. Wat Dr. Lampe in zijn reeds eerder aangehaald artikel zegt van de geringe neiging bij de Britschindische immigranten in Suriname om zich uitgaven te getroosten ter wille van eigen gezondheid geldt niet alleen voor deze bevolkingsgroep en niet alleen voor Suriname, noch is voor andere dan hygienische belangen voorshands veel meer belangstelling bij de groote massa te verwachten, en veelal ook geen vermogen om zelf op te brengen wat voor de behartiging dier belangen noodig is.

Met weldadig aandoende frischheid heeft de Ondernemersraad de zienswijze naar voren gebracht dat Nederland zich tegenover Suriname moet gedragen als tegenover „een nieuw land” en deze zienswijze moge ingang vinden ook daar waar het geldt de sociale verzorging der bevolking onzer Westindische gebiedsdeelen.

Die gebiedsdeelen liggen in de nieuwe wereld, waar jonge naties de toon aangeven en ook voor het oude Nederland, dat echter in de West staat tegenover een nieuwe taak, is het zaak nauwkeurig en objectief te onderscheiden, om daarop met voortvarendheid te handelen.

Waar de Gouverneur van Porto Rico, Amerikaansch grondgebied sedert 1898, in het 25e aan de Regeering uitgebrachte jaarverslag wil toelichten aan welke eischen een zoodanig rapport moet voldoen, daar zegt hij o.a.: „But it is more and more becoming understood that if „correct judgments are to be formed accurate knowledge „is required.”

Dat men hier te lande tot eenzelfde inzicht moge komen met betrekking tot de West; maar dan behooren allereerst oudbakken vooroordeelen te worden vergeten.

Amsterdam, Mei 1927.